

Chambre des Représentants

SESSION 1963-1964

21 AVRIL 1964.

PROPOSITION DE LOI

portant création
du statut de la coopération agricole.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La situation actuelle de l'agriculture en Belgique est le résultat inéluctable d'une série de facteurs — économiques, sociaux, financiers et juridiques — à l'égard desquels le législateur doit prendre des mesures urgentes.

L'exploitation agricole belge, dont la structure est nettement familiale, accuse un manque de rentabilité.

En dépit du degré d'intensification de plus en plus poussée des méthodes d'exploitation — notamment la haute productivité de leur sol, leur caractère transformateur de produits végétaux en produits animaux et une meilleure utilisation de la main-d'œuvre disponible — dont le critère est la valeur de la production finale par hectare de superficie agricole utile, ce sont les plus petites exploitations qui connaissent la situation économique, sociale et financière la plus difficile, à cause de leurs coûts de production plus élevés.

Pour y remédier, il apparaît aux signataires de la présente proposition que dans le cadre d'une reconversion générale de l'agriculture belge, nécessitée notamment par la mise en place du Marché Commun, des réformes de structures agricoles s'imposent impérieusement.

L'une d'elles — la plus urgente — tendant à réduire les coûts de production, d'une part, et à rémunérer plus équitablement les prix à la production, d'autre part, est sans conteste le développement de la coopération agricole.

Il est, en effet, indéniable que la véritable coopération peut largement contribuer à l'amélioration des conditions de production, de travail, d'achat, de vente et, en définitive, de vie des agriculteurs. Par la coopération dans les domaines de l'approvisionnement en matières premières et des outillages, de l'utilisation en commun du matériel, de la transformation, du stockage et de la vente des produits, il est aisé de renforcer le pouvoir économique et concurren-

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1963-1964

21 APRIL 1964.

WETSVOORSTEL

tot invoering van het statuut
der coöperatieve verenigingen van landbouwers.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De huidige toestand van de Belgische landbouw is het onvermijdelijke gevolg van een reeks economische, sociale, financiële en juridische factoren, ten opzichte waarvan de wetgever dringend maatregelen dient te treffen.

Het Belgische landbouwbedrijf, waarvan de structuur een uitgesproken gezinskarakter heeft, vertoont een gebrek aan rendabiliteit.

Ondanks de steeds verder doorgedreven intensivering van de exploitatiemethoden — met name de hoge produktiviteitsgraad van hun gronden, hun rol als verwerkers van plantaardige tot dierlijke produkten en een betere aanwending van de beschikbare arbeidskrachten — waarvoor als criterium geldt de waarde van de eindproduktie per hectare bewerkte landbouwgrond, verkeren juist de kleine bedrijven wegens hun hoge produktiekosten in de meest benarde economische, sociale en financiële toestand.

Om die toestand te verbeteren, achten de ondertekenaars van het onderhavige voorstel het dringend geboden dat naar aanleiding van een algemene omschakeling van de Belgische landbouw — welke omschakeling zich opdringt in verband met de totstandkoming van de Gemeenschappelijke Markt — structuurhervormingen in de landbouw worden doorgevoerd.

De dringendste hervorming — welke enerzijds tot doel heeft de produktiekosten te drukken en anderzijds een billijker beloning te verschaffen in het stadium van de produktie — is ontegensprekelijk de ontwikkeling van de coöperatie op landbouwgebied.

Het valt immers niet te betwisten dat werkelijke coöperatie veel kan bijdragen tot de verbetering van de bestaansvoorwaarden van de landbouwers. Door coöperatie op het gebied van de voorziening in grondstoffen en werktuigen, van het gemeenschappelijk gebruik van materieel, van de verwerking, van het opslaan en het verkopen van produkten, kunnen de mededingingsmogelijkheden van de landbouwbedrijven worden opgevoerd en kunnen de invloed en de

tiel des exploitations agricoles et de neutraliser l'influence et les prélèvements excessifs des intermédiaires.

Le régime des coopératives agricoles doit être adapté aux exigences techniques, économiques et sociales d'une agriculture moderne. C'est pourquoi, il a paru indispensable aux auteurs de la présente proposition de pourvoir le monde agricole d'un statut général de la coopération agricole fixant les normes minima impérativement applicables dans toutes les branches de la coopération agricole (coopératives de production, conservation, transformation et vente; coopératives d'approvisionnement ou d'achat; coopératives de services (crédit et assurance), travaux mécaniques des cultures, insémination artificielle, etc.).

Parmi les normes minimales, il y a lieu de retenir :

- 1) le principe de l'exclusivisme : la coopérative doit n'avoir d'activités qu'avec ses seuls sociétaires, qui ne peuvent s'adresser qu'à elle en matière d'approvisionnement et de livraison : le principe constitue la règle générale mais des dérogations de « force majeure » doivent être accordées (coopératives d'abattage de bétail auxquelles les nécessités d'un débouché régulier imposent un approvisionnement constant; coopératives ayant établi un courant d'exportations qu'il faut alimenter coûte que coûte, etc.);
- 2) le principe de la porte ouverte : libre entrée au sociétaire, sous réserve de l'agrément du Conseil d'administration; libre sortie à l'expiration de la période d'engagement ou en cas de force majeure; neutralité politique et religieuse;
- 3) le principe de l'autorité démocratique : « un membre, une voix »;
- 4) la définition stricte de l'objet de toute coopérative;
- 5) le principe de la variabilité du capital : la coopérative doit avoir un capital flottant (conséquence du jeu incessant des entrées et des sorties des membres);
- 6) le principe de l'acapitalisme; paiement aux parts sociales, d'un intérêt limité. En cas de retrait de sociétaires, remboursement de leurs parts sociales tout au plus; en cas de dissolution de la société, dévolution désintéressée à d'autres sociétés coopératives agricoles ou unions de coopératives agricoles, de tout ou partie, pour moitié au moins, de l'excédent de l'actif net sur l'avoir social;
- 7) le principe de la ristourne : répartition des excédents annuels entre les associés au prorata des opérations faites par eux, avec la coopérative, pendant l'exercice écoulé;
- 8) le principe du personnalisme : les parts sociales sont nominatives et transmissibles seulement avec l'agrément du Conseil d'administration.

Par ailleurs, on ne peut perdre de vue la nécessité qu'il y a de grouper les coopératives dans des organismes plus larges. A l'exemple français, notamment, il convient de créer des unions et des fédérations de coopératives.

Les unions de coopératives sont des coopératives de coopératives, procédant à l'achat, au stockage, à la vente en commun pour le compte d'organismes adhérents, parant à l'insuffisance quantitative ou qualitative de la production ou des matières à livrer à leurs sociétaires, effectuant le dépannage des coopératives de services telles que les coopératives d'utilisation en commun du matériel (dérogation sensible mais justifiée au principe de l'exclusivisme). Elles entreprennent des opérations que les coopératives iso-

overdreven winstmarges van de tussenpersonen uitgeschaald worden.

Het stelsel van de coöperatieve verenigingen van landbouwers moet aan de technische, economische en sociale eisen van een modern opgevatte landbouw worden aangepast. Daarom achten de indieners van het onderhavige voorstel het volstrekt nodig dat voor de landbouwers wordt voorzien in een algemeen statuut van de landbouwcoöperatie, waarbij de minimumnormen worden vastgesteld, die verplicht moeten worden nageleefd in alle takken van de landbouwcoöperatie (productie-, opslag-, bewerkings- en verkoopcoöperaties; bevoorradings- en aankoopcoöperaties, coöperaties voor dienstverstrekkings (krediet en verzekering), mechanische bebouwing, kunstmatige inseminatie, enz.).

Onder de minimale normen dienen te worden vermeld :

- 1) het exclusivismebeginsel : de coöperatieve vereniging mag alleen met haar leden handelen en deze mogen zich, voor hun bevoorrading en aflevering, alleen tot haar wenden : dit principe geldt als algemene regel, doch ingevolge « overmacht » mogen afwijkingen worden toegestaan (slachtcoöperaties die, met het oog op een regelmatige afzet, op een ononderbroken bevoorrading moeten kunnen rekenen; coöperatieve verenigingen die op uitvoer zijn ingesteld en dus te allen prijze moeten worden bevoorrad, enz.);
- 2) het beginsel van de open deur : men moet vrij als lid kunnen aansluiten onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad van Beheer; vrijheid om ontslag te nemen bij het verstrijken van de periode waarvoor men zich heeft verbonden of bij overmacht; neutraliteit op politiek en godsdienstig gebied;
- 3) beginsel van een democratisch gezag : « één lid, één stem »;
- 4) nauwkeurige afbakening van het maatschappelijk doel van elke coöperatieve vereniging;
- 5) het beginsel van het veranderlijk kapitaal : de coöperatieve vereniging dient over een vlootend kapitaal te beschikken (gevolg van het vrije in- en uitreden van de leden);
- 6) het principe van het akapitalisme; uitbetaling, aan de houders van maatschappelijke aandelen, van een beperkte interest. In geval van terugtrekking van de leden, terugbetaling van ten hoogste hun maatschappelijke aandelen; in geval van ontbinding van de vereniging, onbaatzuchtige overdracht aan andere landbouwcoöperatieven of unies van coöperaties van het geheel of van een gedeelte, dat ten minste de helft bedraagt van het verschil tussen het netto-actief en het maatschappelijk kapitaal;
- 7) het restornobeginsel : verdeling van de jaarlijkse excédents onder de vennoten naar rata van de omvang van hun verrichtingen met de coöperatie tijdens het afgelopen boekjaar;
- 8) het principe van het personnalisme : de maatschappelijke aandelen zijn op naam en enkel vatbaar voor overdracht mits toestemming van de raad van beheer.

Anderzijds mag men de noodzaak niet uit het hoofd verliezen de coöperatieve verenigingen te groeperen in ruimere organen. Men dient, met name naar Frans voorbeeld, coöperatie-unies en federaties op te richten.

De coöperatie-unies zijn coöperatieve groeperingen van coöperaties, die zorgen voor de aankoop, het opslaan, de gemeenschappelijke verkoop voor rekening van aangesloten organen die voorzien in de kwantitatieve of kwalitatieve ontoereikendheid van de produktie of van de grondstoffen die aan hun leden moeten geleverd worden, die voor rekening van dienstverstrekkingscoöperatieven, zoals coöperaties voor gemeenschappelijk gebruik van materieel, reparatiediensten verrichten (merkbare afwijking van het

lées, éventuellement trop peu importantes, ne pourraient réaliser : conservation et transformation de la viande, des fruits et des légumes; valorisation du cinquième quartier des animaux, etc.

Des unions mixtes entre coopératives agricoles et coopératives de consommateurs contribuent à la normalisation et à la moralisation des marchés. De leur côté, les fédérations de coopératives agricoles poursuivent un but moral et professionnel. Elles défendent les intérêts moraux et matériels des coopératives adhérentes, règlent à l'amiable tous différends pouvant survenir entre organisations coopératives (arbitrage), conseillent celles-ci dans leur organisation et leur fonctionnement, opèrent la révision périodique de l'ensemble de leur comptes, font de la propagande en faveur du développement de la coopération agricole et possèdent une mission éducative.

Dans leur action, les fédérations de coopératives sont épaulées par un Conseil national de la Coopération agricole.

exclusivisme-beginsel). Zij voeren verrichtingen uit waartoe alleenstaande te weinig belangrijke coöperaties niet in staat zijn : bewaring en verwerking van vlees, vruchten en groenten; valorisatie van vleesafval, enz.

Gemengde unies van landbouwcoöperaties en van verbruiksverenigingen dragen bij tot de normalisering en de moralisering van de markten. Van hun kant streven de federaties van landbouwcoöperaties een moreel en professioneel doel na. Zij verdedigen de morele en materiële belangen van de aangesloten coöperatieve verenigingen, beslechten eventuele geschillen tussen coöperatieve verenigingen in der minne (scheidsgerecht), staan deze laatste met raad bij in hun organisatie, en werkingsaangelegenheden, oefenen geregeld toezicht uit op gans hun boekhouding, voeren propaganda ten gunste van de ontwikkeling van de landbouwcoöperatie en leggen zich toe op hun opvoedende taak.

De federaties van landbouwcoöperaties worden in hun actie gesteund door een Nationale Raad voor Landbouwcoöperatie.

J. BARY.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Une coopérative agricole est une société de caractère civil à objet agricole, exclusivement composée de personnes ayant des intérêts agricoles, dans laquelle les détenteurs de parts sociales sont les utilisateurs des services et réciproquement, dont le but d'ordre économique et professionnel est d'assurer une meilleure rentabilité des exploitations individuelles des sociétaires agriculteurs en leur procurant un gain complémentaire ou en leur évitant une dépense supérieure.

Une union de coopératives est une coopérative de coopératives, ayant le même statut général que celles-ci et le même objet particulier.

Art. 2.

Les coopératives et unions de coopératives se groupent en fédérations ayant pour objet de :

- 1) défendre les intérêts matériels et moraux des coopératives adhérentes;
- 2) régler éventuellement, par voie d'arbitrage, tout différend pouvant survenir entre les organisations coopératives;
- 3) faire toute propagande favorable au développement de la coopération agricole;
- 4) faciliter l'organisation et le fonctionnement des coopératives et de leurs unions par des conseils et par la mise à leur disposition d'experts qualifiés;
- 5) opérer la révision périodique de l'ensemble des comptes et de la gestion des coopératives et unions adhérentes, selon un plan rationnel et normalisé, sous les aspects comptable, financier, juridique, technique, économique et coopératif.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Een coöperatieve vereniging van landbouwers is een burgerrechtelijke vereniging voor landbouw, die uitsluitend bestaat uit personen die bij de landbouw zijn betrokken, waarin de houders van maatschappelijke aandelen, de gebruikers van de diensten zijn en omgekeerd, en waarvan het economische en professionele doel erin bestaat de individuele bedrijven van de lid-landbouwers beter te doen renderen, door die leden een bijkomende winst te bezorgen of hun een hogere uitgave te besparen.

Een verbond van coöperatieve verenigingen, is een coöperatieve vereniging van coöperatieve verenigingen, die hetzelfde algemeen statuut en hetzelfde bijzondere oogmerk heeft.

Art. 2.

De coöperatieve verenigingen en verbonden van coöperatieve verenigingen zijn gegroepeerd in federaties, die tot doel hebben :

- 1) de materiële en morele belangen van de toetredende coöperatieve verenigingen te behartigen;
- 2) eventueel langs scheidrechtelijke weg elk geschil te regelen dat tussen de coöperatieve organisaties mocht rijzen;
- 3) propaganda te maken voor de bevordering van de coöperatie op landbouwgebied;
- 4) de organisatie en de werking van de coöperatieve verenigingen en de verbonden daarvan te vergemakkelijken door het verstrekken van raadgevingen en door bevoegde deskundigen beschikbaar te stellen;
- 5) de gezamenlijke rekeningen en het beheer van de toetredende coöperatieve verenigingen en verbonden daarvan, aan een periodieke herziening te onderwerpen volgens een rationeel en gestandaardiseerd plan, en zulks onder het boekhoudkundig, financieel, juridisch, technisch, economisch en coöperatief aspect.

Les coopératives agricoles, unions et fédérations de coopératives, sont agréées après avis conforme du Conseil national de la Coopération agricole, par le Ministre de l'Agriculture, suivant telles conditions, modalités et procédure à déterminer par arrêté royal.

Art. 3.

1) Il est créé un Conseil national de la Coopération agricole, chargé de promouvoir l'action coopérative et de donner tous avis, soit d'initiative, soit sur la demande du Ministre de l'Agriculture sur les questions relatives à la coopération agricole.

Le Conseil doit être consulté sur les statuts coopératifs généraux et particuliers ainsi que sur l'agrément des coopératives, unions de coopératives et fédérations de coopératives. Il en est de même en ce qui concerne tout projet visant à modifier la législation relative à la coopération agricole. Son avis est également requis sur toute constitution de groupements agricoles d'exploitation en commun ayant pour objet la réalisation d'un travail commun dans des conditions comparables à celles existant dans les exploitations de caractère familial.

2) Le Conseil national de la Coopération agricole est un établissement public, placé sous la direction d'un Comité de gestion composé d'un Président et de 8 membres choisis comme suit et nommés par le Roi :

3 délégués d'organisations professionnelles ou de syndicats agricoles,

2 délégués de coopératives de consommation, et

3 personnalités à désigner par le Ministre de l'Agriculture.

La gestion journalière du Conseil et l'exécution des décisions de ce dernier sont confiées à un fonctionnaire dirigeant nommé par le Roi, sur proposition du Comité de gestion du Conseil.

Le Roi définit également le statut administratif et pécuniaire du fonctionnaire dirigeant.

Le personnel du Conseil est nommé, promu, révoqué ou licencié par le Ministre de l'Agriculture, sur proposition du Comité de gestion du Conseil.

3) Les dépenses nécessaires au fonctionnement du Conseil sont inscrites au budget du Ministère de l'Agriculture, sur proposition du Comité de gestion du Conseil.

Art. 4.

Le Conseil national de la Coopération agricole est doté d'un statut déterminant les normes coopératives minimales impérativement applicables dans toutes les branches de la coopération agricole, — production, conservation, transformation, vente, achat, approvisionnement, services, travaux —, parmi lesquelles :

- 1) le principe de l'exclusivisme;
- 2) le principe de la porte ouverte;
- 3) le principe de la variabilité du capital;
- 4) le principe du personnalisme;
- 5) le principe de la part nominative et incessible;
- 6) le principe de la ristourne;
- 7) le principe de l'égalité absolue des associés, indépendamment du nombre de parts de chacun d'eux.

De coöperatieve verenigingen van landbouwers, de verbonden en federaties van deze coöperatieve verenigingen worden na eensluidend advies van de Nationale Raad voor Landbouwcoöperatie door de Minister van Landbouw erkend; de desbetreffende voorwaarden, de wijze van erkenning en de daartoe te volgen procedure worden bij koninklijk besluit vastgesteld.

Art. 3.

1) Een Nationale Raad voor Landbouwcoöperatie wordt opgericht, die ermede belast wordt de coöperatieve activiteit te bevorderen en, uit eigen beweging of op verzoek van de Minister van Landbouw, gelijk welk advies te verstrekken omtrent aangelegenheden in verband met de coöperatie op landbouwgebied.

De Raad moet geraadpleegd worden omtrent de algemene of particuliere statuten van de coöperatie alsmede omtrent de erkenning van de coöperatieve verenigingen, verbonden en federaties van coöperatieve verenigingen. Hetzelfde geldt elk ontwerp tot wijziging van de wetgeving betreffende de coöperatie in de landbouw. Zijn advies wordt ook vereist omtrent elke oprichting van groeperingen van landbouwers voor gemeenschappelijke exploitatie, waarvan het doel is het tot stand brengen van een gezamenlijk werk onder voorwaarden die vergelijkbaar zijn met de in gezinsbedrijven bestaande toestanden.

2) De Nationale Raad voor Landbouwcoöperatie is een openbare instelling die onder de leiding staat van een Raad van Beheer samengesteld uit een Voorzitter en 8 leden die als volgt door de Koning gekozen en benoemd worden :

3 afgevaardigden van landbouwberoepsorganisaties of -vakverenigingen;

2 afgevaardigden van coöperatieve verenigingen van verbruikers, en

3 afgevaardigden die door de Minister van Landbouw moeten worden aangewezen.

Het dagelijks bestuur van de Raad en de uitvoering van zijn beslissingen worden toevertrouwd aan een leidend ambtenaar, die door de Koning op voorstel van de Raad van Beheer van de Raad wordt benoemd.

De Koning bepaalt ook het administratief en geldelijk statuut van de leidende ambtenaar.

Het personeel van de Raad wordt benoemd, bevorderd, afgezet of afgedankt door de Minister van Landbouw, op voorstel van de Raad van Beheer van de Raad.

3) De kredieten voor de werking van de Raad worden op de begroting van het Ministerie van Landbouw op voorstel van de Raad van Beheer van de Raad uitgetrokken.

Art. 4.

De Nationale Raad voor Landbouwcoöperatie bezit een statuut waarbij de minimale coöperatienormen worden bepaald die verplicht toepasselijk zijn op alle takken van de landbouwcoöperatie : produktie, bewaring, verwerking, verkoop, voorziening, diensten, werkzaamheden — waaronder :

- 1) het exclusivismebeginsel;
- 2) het beginsel van de open deur;
- 3) het beginsel van de veranderlijkheid van het kapitaal;
- 4) het beginsel van het personalisme;
- 5) het beginsel van het onafstaanbare aandeel op naam;
- 6) het restornobeginsel;
- 7) het beginsel van de volkomen gelijkheid van de vennoten, ongeacht het aantal aandelen van ieder van hen.

Ces normes sont fixées, compte tenu des exigences techniques, économiques et sociales d'une agriculture moderne.

Art. 5.

Le Roi est chargé de l'exécution de la présente loi. Il en déterminera les modalités d'application et fixera les 6 mois à compter de la parution de la présente loi au *Moniteur Belge*, le statut général de la coopération agricole.

19 mars 1964.

Deze normen worden vastgesteld met inachtneming van de moderne technische, economische en sociale vereisten van de landbouw.

Art. 5.

De Koning is belast met de tenuitvoerlegging van deze wet. Hij bepaalt de wijze van toepassing ervan en stelt het algemeen statuut van de landbouwcoöperatie vast binnen een termijn van 6 maanden, te rekenen van de datum waarop deze wet in het *Belgisch Staatsblad* verschijnt.

19 maart 1964.

J. BARY,
M. JACQUES,
G. BREYNE,
M. JAMINET.
